

Izbija vsak tisk
in velja s poštno
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za tretji leta „ 1.—

Naročnika se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določilki katoliške
tiskovnega društva do-
bitvajo list brez po-
sredne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pozornosti listi dajo
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznaki se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do zveče opoldne.

Štev. 17.

V Mariboru, dne 28. aprila 1904.

Tečaj XXXVIII.

Občinske volitve v Ljutomeru.

Iz Ljutomera.

Končane so občinske volitve in vsaka stranka šteje svoje izgube in pridobitve. Boj je bil na celi črti jako hud, udeležba velikanska. Nasprotna stranka se je dolgo časa poprej za volitve pripravljala in to z resnim namenom, kakor se je že pred tremi leti izjavila, letos tudi tretji razred v svoje roke dobiti. Delalo se je na vse mogoče načine: pregovarjanje, obljube, grožnje, osebni vpliv, denarne zadrege in še druga sredstva so bila našim nemškutarčkom dobra, da bi le kolikor mogoče naših volilcev na svojo stran privabili, ali jih pa vsaj od volitve odvrnili. Legali so našim volilcem, da bodo tudi Nemci v III. razredu volili slovenske kandidate, da ni treba k volitvi priti, itd. Sami pa so spravili vse svoje volilce na volišče; uradniki v III. razredu so se udeležili vsi do zadnjega, za zadržane so volili pooblaščenca, da tudi prejšnji glavar Mac Nevin je volil po pooblastilu. Brzjavili so v Radgono po trgovca Hvalenca — Slovenci v gornjeradgonskem okraju, pozor! — da jim manjka samo eden glas, naj pride in mož je res prišel pomagat ljutomerskim Germanom; kak obraz je delal, ko je videl naše volilce in zvedel za izid volitve, si vsakdo more predstavljati.

Na dan volitve so se zbrali naši volilci v gostilni g. Vaupotiča in ob 8. uri so se korporativno spravili na volišče. Ko so naši nemškutarčki videli naše volilce, katerih je

bilo črno po trgu, jim je tako slabo prihajalo, da so bledi in zeleni »gratali«. Na naši strani je bilo veliko veselje in navdušenje, »veliki« Germani Voller, Wirth in drugi so pa hodili, kakor bi jim bila mačka kašo pojedla.

Čudno je bilo postopanje župana Thurna, ki vkljub zahtevanju ni hotel prebrati dotičnih paragrafov iz postave tudi v slovenskem jeziku, kar je pa storil na to dr. Grossmann. Vidi se, kako so ti gospodje pravični napram slovenskemu ljudstvu! Ali tudi v vaši pisarni, g. notar, nečete govoriti s Slovenci slovenski, ali mogoče tudi niti slovenskega denarja ne marate? Prosimo za odgovor!

V III. razredu so bili s 125 glasovi izvoljeni sledeči slovenski odborniki: dr. Grossmann, Anton Misja, Franjo Sever, Aloj. Rajh, nemškutarški kandidati so dobili 73 glasov.

V II. razredu je bilo naših glasov 6, eno slovensko pooblastilo je komisija odhlonila; posilnenci so dobili 20 glasov.

V I. razredu sta bila naša 2 glasa, ker se okrajni načelnik in predsednik »Posojilnice« g. Kukovec volitve ni udeležil, zakaj ne, je vsakemu neumljivo — ali pa umljivo!

S tem pa smo izgubili dva glasa, kar nemški listi z veseljem razglašajo. Nasprotniki so imeli 8 glasov.

V prvem razredu je voljen — svet čuj in strmi! — novi rešitelj Ljutomera Ph. dr. Ernst Schwarz, sin prejšnjega župana in lekarnarja Schwarza, bivšega tenorista »Slovenske čitalnice«, takrat navdušenega Čeho-Slovana, o katerem trdijo hudi jeziki po trgu, da se je o priliki pred nekaj meseci od slovenskega pevskega društva v Ljutomeru na-

pravljene podoknice, ko je zaslišal pesem »Bivali Čehovi«, glasno razjokal. — Dotični mladi gospod, ki plača celih 95 vinarjev davka, ima čisto mlad recept ozdraviti gnjilo ljutomersko nemškutarijo in jo v gospodarskem in narodnem oziru postaviti na noge, kajti naši nemškutarji bili so že popolnoma zbegani! Ta »kunštni« gospod jim pride ravno prav, ker je obenem tudi lekarnar, ki bo znal zapisati kako »žavbo«, in kemik, kateremu se morda posreči kemično zvariti v nemškutarški stranki nahajajoče se Čehi, Slovenci, Taljane, Ogre in peščico pristnih Nemcev! G. dr. Schwarz, Bog vam dej srečo!

Da so volili mesarji Schramel, Starman, Strasser, trgovci Hönigmann in Krajnc, potem Novak in Steyer proti nam, bodemo si dobro zapomnili.

Od naših obrtnikov so izostali lončar Razlag, mizar Pihlar, ključavničar Ludvik in nekateri drugi, ki smo si jih dobro zapisali! Roka roko umiva!

Značilno je tudi in mora biti zapisano, da je v drugem razredu volil za svojo soprogo aktivni c. kr. stotnik pl. Kodolitsch!

Iz teh kratkih črtic vidite, dragi bralci, da je bil volilni boj hud! Pa mi Slovenci smo v istem vstrajali in zopet enkrat iz bližine spoznali naše nasprotnike, spoznali nepristranost naših c. kr. uradnikov in zagrizenost naših nemških trgovcev in obrtnikov, in to nas bo tembolj združilo in porodilo še tesnejšo gospodarsko organizacijo.

Sedaj je na političnem društvu, porabiti priliko in ljudstvu razodeti, kdo je za njega

Listek.

Dve hčeri.

(Povest.)

Gospica Elvira stoji pred velikim zrcalom. Vsa se vidi v njem: gleda po sebi in si primerja novo obleko, novo krilo, kako ji stoji. Urezala in sesila ji je obleko šivilja, ki sedaj pred Elviro kleči in ji popravlja vsako gubo. Elvira hoče, da stoji na njej vse, kakor da je ulito — kajti ta obleka je za »bal« za »ples«, ker bo čez par dni »veliki ples« v bližnjem trgu.

Tako torej, v bližnjem trgu bo »veliki ples«, gospodična pa živi daleč od tega trga, na posestvu nekega bogatega velikaša. Na tem posestvu je Elvirin oče direktor, ali upravitelj vsega posestva. Vsekako, njemu je dobro, a z njim živi tudi žena in njegova hči Elvira, za katero že šivajo cel teden obleko za oni »veliki ples«. Ona je vsa v tej obleki, ne samo s telesom, ampak tudi z vso pametjo in z vso dušo: ona samo misli na svojo obleko in pa na to, kako bo ves svet gledal na njo in se ji divil. Komaj je rekla svoji materi, naj vzame iz omare hladilico, pihalico, s katero delajo gospe in gospice pihljaje ter se tako hladijo, ko jim je vroče,

ali pa zakrivajo svoje hudobno lice, ko drugim namigujejo, ali pa, ko druge zasmehujejo

Mati je torej vzela Elviri iz omare to pihalico.

Ali gorje! Pihalica je bila bela, Elvirina obleka pa je bila rumenkasta: to ni pristojalo k novi obleki! Sedaj udari Elvira na mater: »Ali nisem jaz djala, ko sve kupovale blago za novo obleko, da ne bo pristojala k temu pihalici in da bo treba naročiti novo.

»Kaj naj storimo sedaj, moj otrok, sedaj ni več pomoči«, je odgovorila mati.

»Oj, kaj ni več pomoči! Ples bo še le čez štiri dni, pa lahko brzjavimo na Dunaj, da nam pošljejo precej rumenkasto pihalico.«

»Ali koga naj pošljemo na brzjavni urad? Eni konji so odpeljali očeta v trg, a drugi so v gozdu. Tudi bi se že težko prišlo pravočasno, ker je že pet ura, a na brzjavu je odprto le do šeste ure«, je odgovorila mati Elviri. »Ako ni konj, pa pošlji kako služabnico!«

»Ali koga naj pošljem, ko je vse na delu in ni nikogar doma?«

»Pošlji malo Jelico!« je odgovorila vsa v solzah Elvira.

Ta mala Jelica — to je bila hči neke pastarice na tem velikaškem posestvu. Jelica je imela okoli devet let. Elvira jo je poklicala

in ji izročila listič, na katerem je bil napisan brzjav. »Na, nesi to v trg na brzjavni urad. Ali hiti, teci, kar te morejo nesti noge, da prideš še za časa. Ako dospeš, dobiš »fliko« (10 soldov) in še krpico obleke za tvojo pupico. Zdaj pa le teci hitro.«

Gospoda ima svoje plese po zimi, a danes je zares zima in veter piha tako silno, da ne more človek ni psa spoditi iz hiše! A sirota Jelica je tako slabo oblečena. Na njej je nekaka sukunica, na glavi in okolu vratu ima robec, a na nogah ima slabe natekače. Ali ubogo dekle teče, teče v trg — mora! Gospoda je ukazala, a k temu obljubila »fliko« in krpo za pupo.

Veter razsaja in vse cvili po polju. Elvira se razgovarja s šiviljo: »Kako težko je to, ako živi človek tako na kmetih. — Nič nima človek pri roki. Ne bi se omočila na kmetih za nikogar — za nič na svetu!«

»Prav imate«, je djala šivilja.

Medtem je prišel v sobo Elvirin oče — ves v snegu in ves zmrznjen. Bil je v trgu in je čul marsikaj, kar se tam pripravljajo za »veliki ples«, in je sedaj to pravil Elviri, a Elvira je bila pri tem zopet vsa na plesu, ali se vedno brez rumenkaste pihalice. Oh, ta otrok! Še ga ni! Bog zna, ako je prišel pravočasno in oddal brzjav!

Že je postalo temno in nekaj se je čulo

in kdo proti njemu! Narodnjaki na delo! Naj se tudi v Ljutomeru začne pometati z veliko metlo in to na obeh straneh! Bog in sreča junaska! Star volilec.

Rusko-japonska vojna.

Izgubo hrabrega Makarova obžalujejo po vsem Ruskem. Pretekli teden je prišel v Petrograd njegov naslednik Skrydlov, kjer ga je ljudstvo navdušeno sprejelo. Nanj so uprte sedaj vsaj oči ruskega naroda, ki pričakuje od njega, da bo vodil rusko brodovje do častne zmage. Vrže se vedno posvetovanja višjih častnikov, katerih se udeležuje prav pridno tudi Skrydlov tako dolgo, da bo odpotoval na bojišče. V Petrogradu mislijo, da bo odplul s črnomorskim brodovjem na vzhod, katero bodo v Evropi lahko pogrešali, posebno ker se Angleška ksže Rusiji vedno bolj prijazno. Angleški kralj se carju ponuja za posredovalca med Rusi in Japonci, kar kaže, da ne misli sovražno proti Rusiji. Seveda Rusi posredovanje uljudno odklanjajo. Tudi Skrydlov se je izrazil, da se mu zdi nemogoče, da bi Angleška napovedala vojsko. Ko so vprašali Skrydlova, kaj namerava, je izjavil, da bo poizkusil vse, da se združita portartursko in vladivostsko brodovje. Ko bi se Japoncem posrečilo, da prej izkrcajo svoje vojaštvo, ne škodi nič, ker Kuropatkin si želi boja. Moji tovariši — pravi Skrydlov — so vsi mladi ljudje, kateri ne potrebujejo slavnega kontreadmirala. Načelnik mojega generalnega štaba je mali Stečenko, navaden fregatni kapitan. Moj bojni načrt pa je: Dal se bom voditi od Boga in od okolnosti.

V Petrogradu grade sicer z neverjetno naglico nove ladje, ki pridejo v Port Artur na pomoč, a vendar je komaj verjeti, da bo do srede junija že vse v redu in bo moglo to ladjevje odpluti. Brodovje, ki ga v Kronstadtu oborožujejo, obsega naslednje ladje: Osem velikih vojnih ladij, tri zavarovane križarice in 30 rušilcev torpedovk. Brodovje se razdeli v dve diviziji; prvo bo vodil kontre-admiral Doštastvensky, drugo pa iz Sredozemskega morja došli kontre-admiral Virenus. To brodovje v najboljšem slučaju menda ne bo prišlo v vzhodno-azijsko vodo pred koncem julija.

Na bojišču pretekli teden ni bilo posebnih dogodkov. Čeprav nekateri listi zatrjujejo, da je Kuropatkin že začel napadati sovražnika, da so pešci in kozaki že prekoračili reko Tumen z namenom, da bi napadli na severovzhodu Koreje stoječe japonske predstraže, pravijo vendar strokovnjaki, da sta sovražnika

na vratih. Čulo se je na vratih, kako hočeta dve zmrznjeni roki pritisniti kljuko, pa ne moreta! Oj, to sta bili drobni ročiči sirote Jelice. Elvira je skočila, da vidi, ako je to Jelica — da, ona je! »Ali si oddala?« to je bila prva Elvirina beseda. »Sem oddala«, je odgovorila sirota pred vrati.

Zastoj ji je Elvira stisnila v roko »fliko« in košček kolača — vse ji je padlo iz rok. Tudi si ni mogla tega poiskati, ker je Elvira naglo zaprla vrata, da je sirota ostala v temi. Ni ji bilo toliko mar za »fliko«, kolikor za njene natikače; vsaj se ji je dozdevalo, da je izgubila na potu jeden natikač. In zares, ko se je zdaj pripognila, je opazila, da ima na nogi mokro nogavico, a natikač je nekje izgubila in ubogi otrok je bos priskakal v tem mrazu . . .

Elvira je bila vsa blažena in je javila materi in šivilji, da je brzojav odposlan in da pride rumenkasta pihalica še za časa.

Jelica je bila še pred vrati. Tu jo je našel služabnik, ji posvetil, da si je pobrala »fliko« in košček kolača, potem so jo odvedli v materino sobico. Ali Jelica ni marala ni za »fliko«, ni za kolač; oboje je pustila na klopi in se je skrila nekam na postelj. Vse ji je bilo strašno težko, težko v prsih in mraz . . . mraz . . . Precej se je vlegla, ali neprestano se ji je zdelo, da teče, teče in

še precej oddaljena drug od drugega. Kajti niti Rusi, niti Japonci še niso mobilizirali zadostno število vojaštva. Počasnost japonskega prodiranja jako neugodno vpliva na one, ki so od malih Japoncev pričakovali vse drugače hitrosti. Mi smo že takrat povdarjali, da ni verjeti angleškim poročilom, ker leta 1894 so Japonci v vojski s Kitajci rabili za mobilizacijo 75 000 mož 8 mesecev. Prva v Gensnu meseca februarja izkrcana armada ni mogla tako hitro priti v bližino ruskega levega krila, kakor je bil njen namen, ker radi velikanskega snega ni mogla prekoračiti gora. Mnogo pa imajo Japonci tudi starih generalov, ki nič samostojno ne mislijo in vedno čakajo, da jim za daljša pomikanja pride povelje iz mikadovega oddaljenega tabora. To je ena najbolj kočljivih točk, tako-zvana »oklija« japonske vojne uprave. Radi nedostatnih železnic, ki imajo večinoma samo en tir, so Japonci mogli počasi mobilizirati drugo armado in o tretji armadi se niti ne ve, ako je sploh že zapustila Japonsko. Rusi so vse drugače živahni in so v 72 dneh mobilizirali v Mandžuriji 250 000 mož. Ruski poveljnik Kuropatkin je pred nekaj dnevi dovolil tujim dopisnikom, da se smejo podati k prvim oddelkom ruske armade, kar je smatrati za dokaz, da so Rusi svojo mobilizacijo v glavnih oddelkih dogotovili.

Carjeva izjava.

V brzojavki na Aleksejeva je označil car boj z Japonsko s sledečimi besedami: Ta boj ima končno zagotoviti rusko premoč na obalah Tihega Oceansa. Da dosežemo ta namen, je neobhodno potrebno, da popolnoma premagamo Japonsko ter jo primoramo, da se končno podvrže ter se jej tako odvzame močnost za nadaljna vojaška pustolovstva. Ako ne postopamo tako, zgubili bomo na vztoku vsak ugled, tudi če zmagamo. Sedanja vojna se zamore povzeti v sledeča vprašanja: Kdo bo imel premoč na azijski obali Tihega morja, Rusija ali Japan? Nemogoče je to premoč deliti oziroma se o tem sporazumeti. Posredovanje bi samo škodilo ugledu in časti Rusije in je torej nemogoče.

Japonske želje.

Neki japonski državnik, skoro gotovo marki Ito, je dejal, da Japonci nočejo vojske voditi do skrajnosti. Zguba okolu 48 milijonov kron na teden je strašno breme za mlado in ne prebogato Japonsko. Japonci hočejo odstraniti samo grožnjo, da bi Rusija gospodovala nad vsem azijskim vzhodom. Zato hočejo Japonci najprej uničiti rusko moč na morju, potem zavzeti Port Artur in Vladivostok, in nato napraviti v Koreji take

da pada še vedno okoli nje sneg, še vedno jo je strah po oni dolgi, pustii cesti, a mraz, mraz ta jo stiska notri in tišči, kakor kamen, vedno huje in huje . . .

Po treh dneh. Oče Elvirin stoji spodaj pred hišo, s pripravljeno kočijo in vzdiguje noge, zdaj eno, zdaj drugo. Zebe ga. Elvira še ni prišla z materjo. Evo zdaj prihajata in že sta v kočiji, da se odpeljata v trg na »veliki ples«. Pihalica je prišla z Dunaja in divno pristojna k novi obleki. Kočijaž se je tudi vsedel na svoje mesto, že je nategnil vajeti, ali sedaj evo leti iz svoje sobice, iz hiše pastarica — oj, kako plaka in si lomí roke: »O, moj otrok, o, moj ubogi otrok, o moja Jelica!«

Ravnokar je sirota Jelica umrla. Elvira se je razvezila nad pastarico: »Ali ste vi žena brez obzira. Ravno sedaj ste morali k nama s tako vestjo, ko se spravljava na ples, da nam pokvarite zabavo . . .«

Tudi Elvirin oče se je jezil nad pastarico. A da jo utolaži, je obljubil, da pusti napraviti krsto za mrtvo Jelico na grajščinske stroške.

In Elvira se je popeljala na ples, Jelico pa so nesli v grob.

Oj gospoda, zakaj si ti tako trda!

utrdba, da je bo Rusom nemogoče zavzeti; na Koreji si ne bodo mogli priboriti niti koščeka zemlje. Ko bodo to storili, bodo Japonci pripravljene na pogajanja, prej pa ne. — To je jako oblastna izjava. Japonci bodo morali pač prej prositi Ruse milosti predno izvrše te načrte.

Port Artur.

Ne preide teden, da se ne bi vsaj enkrat ali dvakrat sporočalo, da je Port Artur padel. Zdaj se glasi, da se je trdnjava udala, in zopet, da so jo sovražniki z naskokom vzeli. Za enkrat ni vzroka, da bi se moglo govoriti o tem dogodku. Rusi bi se le v tem slučaju udali, da jim zmanjka živih ali streljiva. Ali ruska vojna uprava je v dveh in pol meseca imela dovolj časa, da je Port Artur založila, saj ta čas ni bila železniska zveza niti za hip pretrgana. Da bi Port Artur padel, bi morali Japonci prej mesto na suhem okleniti in s topovi napasti okopa, a do danes še niti eden japonski vojak ni stopil na suho na Kvantungskem polotoku.

Za obleganje pa niso dosti le čete, temveč je tudi treba težkih topov, streliva in drugega materijala. Morajo biti prestavljene baterije, topovi primerno postavljeni, kar je zelo dolgotrajno in zamudno delo, ako se pomisli, da se mora vse to prepeljati iz Japonske. V ta namen se morajo večkrat celo zgraditi posebne železnice. Nasipi pred Port Arturjem so razen tega gotovo nepristopni in bi bilo potreba prej odstraniti vse ovire, predno bi japonske kroglice mogle izdatno škodovati. Gotovo je torej, da bi pretekli tedni in meseci, predno bi se morda Japoncem posrečilo, udreti v Port Artur, ako prej ukrenejo vse dalekosežne priprave, katerih pa zdaj še niti začeli niso.

Iz poročil z bojišča.

Petrograd. Namestnik Aleksejev je brzojavil carju Nikolaju: Predstraže ob reki Jalu so dognale, da zbirajo Japonci severno od mesta Vidžu znatne vojne sile, menda celo divizijo ter da zbirajo čete tudi v Vidžu, odkoder je odstranjeno korejsko prebivalstvo. Poroča se o prevažanju tovorov, ki so podobni mostovom na čolnih. Nasproti otoku Mabikhe so ubili naši ogledniki dva japonska ogleduha, od katerih je bil eden, kakor je bilo videti, častnik. Naši ogledniki so več dni preiskavali na levem bregu reke Jalu ter so se prepričali, da je južno od reke Pomakhua le malo japonske vojske, a Japonci napravljajo pa tam čolne. Tje se je podal naš preiskovalni oddelek, sestojč iz 2 častnikov in 32 vojakov. Japonci so ga zapazili in v nastalem spopadu so bili ubiti 3 vojaki. Štabni stotnik Smejzina in 11 vojakov je bilo težko, poročnik Puskin in 4 vojaki pa lahko ranjeni. Pod varstvom dveh topov se je oddelek umaknil nazaj na naše obrežje.

London. Reuterjev urad je poročal iz Sčula 19. t. m.: Kakor se tukaj sodi, ne prekorači japonska vojska do 30. t. m. reke Jalu. Do tedaj se delajo priprave, da izvrši prekoračenje na treh krajih. Dne 13. t. mes. je šla druga japonska vojna iz Japonske. Namenjena je baje proti Port Arturju. Druge čete se izkrcajo na mandžurskem obrežju pri Takušanu ali Tantungau ter pojdejo proti Liaoangu. Gardna divizija, broječa 16.000 mož, pod generalom Inouye, pojde prva v boj. V bodoče bosta baje Kuilienčeng in Vidžu središči za japonsko vojsko v Koreji.

Sčul. Vesti o večjem boju ob reki Jalu se ne potrjujejo, pač pa se vedno vrše manji boji prednjih straž. Ruski oddelki, ki so okoli Gensana, so razdrli v Siöngčinu japonski konzulat in korejsko colninsko hišo. Na brzojavni urad so streljali. Japonci menijo, da so Rusi šli nato proti severu in da bo japonsko brodovje na vzhodnem obrežju nadaljne take operacije Rusov preprečilo.

Petrograd. Pri polaganju neke mine je bilo vsled predčasne eksplozije ubitih 27